

Екоиновациите — ключ към бъдещата конкурентоспособност на Европа

- Екоиновацията е всяка иновация, водеща до значителен напредък към постигането на целта за устойчиво развитие чрез намаляване на въздействието на нашите производствени методи върху околната среда, увеличаване на устойчивостта на природата спрямо екологичния натиск или постигане на по-ефективно и отговорно използване на природните ресурси.
- Чрез подпомагане на нови процеси, технологии и услуги, които правят стопанската дейност по-екологосъобразна, екоиновациите помагат на Европа да оптимизира своя потенциал за растеж, като същевременно допринасят за справяне с общите ни предизвикателства, като например изменението на климата, недостига на ресурси и намаляващото биологично разнообразие.
- Екоиновациите са също и възможност за предприятията — те водят до намаляване на разходите, помагат да се използват новите възможности за растеж и укрепват имиджа на предприятието пред клиентите му. Ето защо ЕС трябва да ускори превръщането на добрите идеи в стопански дейности и промишлено развитие чрез премахване на икономическите и регулаторните бариери и чрез насърчаване на инвестициите, търсенето и информираността.

Какво представляват екоиновациите?

Екоиновации могат да бъдат всички видове иновации — технологични и нетехнологични — които създават възможности за стопанска дейност и са полезни за околната среда, като предотвратяват или намаляват своето въздействие или като оптимизират потреблението на ресурсите. Екоиновациите са тясно свързани с начина, по който използваме природните си ресурси, и с начина, по който произвеждаме и потребяваме, както и с идеите за екологична ефективност и екологични индустрии. Екоиновациите насърчават преминаването на фирмите производители от решения в края на процеса („end-of-pipe“) към подходи със затворен цикъл, които свеждат до минимум материалните и енергийните потоци чрез промяна на продуктите и производствените методи, като по този начин внасят конкурентно предимство в много предприятия и сектори.

Към интегриран подход

През 2010 г. Комисията прие стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Този преход към устойчив растеж ще започне чрез по-големи иновации и по-ефективно управление на ресурсите ни.

Седем водещи инициативи ще помогнат за постигане на целите на стратегията, като сред тях са водещите инициативи „Европа за ефективно използване на ресурсите“ и „Съюз за иновации“.

В инициативата „Европа за ефективно използване на ресурсите“ се признава ролята, която могат да играят екоиновациите, и подробно се посочва подпомагането, предвидено в рамките на многобройни инструменти на политиката на ЕС. В свързаната с инициативата пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа е набелязано как можем да постигнем растеж с ефективно използване на ресурсите и са предложени инструменти и показатели, които да спомогнат за насочване на действията в Европа и в международен план.

В „Съюз за иновации“ е изложен смел, интегриран и стратегически подход, който използва и усилюва предимствата ни по нов и продуктивен начин. Инициативата призова да бъде приет План за действие за екологични иновации, насочен към конкретните спънки, предизвикателства и възможности за постигане на целите в областта на околната среда чрез иновации.

Засилване на конкурентоспособността и опазването на околната среда

Чистата и здравословна околна среда е предпоставка за запазване на просперитета и високото качество на живот в Европа, но също такава предпоставка е силната и конкурентоспособна икономика.

Създаването и популяризирането на нови решения е от основно значение за разгръщане на потенциала за икономически изгоди чрез икономии на разходи и чрез иновации и международна търговия.

Екологосъобразните решения ще привлекат ново поколение високотехнологични производства и услуги, ще повишат европейската конкурентоспособност и ще създадат нови работни места за висококвалифицирани специалисти.

Европа трябва да съсредоточи вниманието си върху стимулиране на търсенето на иновации. Европейската комисия има значителен опит с инструментите, основани на търсенето, и голяма практика в изграждането на мрежи на възложителите на обществени поръчки и развитието на партньорства.

Развиващ се икономически сектор

Екологичните предизвикателства и ресурсните ограничения доведоха до нарастващо търсене на екологични технологии

Новите предизвикателства изискват нови решения

Светът е изправен пред сериозни екологични предизвикателства, като изменение на климата, изчерпване на природните ресурси и загуба на биологично разнообразие. Необходими са нови икономически и социални модели и технологии, за да бъдат създадени ясни и съществени екологични ползи.

В тази връзка Европа трябва да прави повече неща с по-малко ресурси и да постигне максимална ефективност на всички етапи на производството. Екологичните иновации могат да помогнат на европейските предприятия да намерят устойчиви решения, които оползотворяват по-добре ценните ресурси и намаляват отрицателните последици от нашата икономика върху околната среда. Така екоиновациите могат да ни помогнат да постигнем по-ефективно използване на ресурсите и екологосъобразен икономически растеж.

Макар че екоиновациите предлагат възможности на предприятията, необходими са повече усилия, тъй като все още съществуват пропуски при практическото осъществяване. Има големи различия между държавите и секторите; не е достатъчен и броят на предприятията, които се заемат с екоиновации в необходимите мащаби.

Затова насърчаването на екоиновациите и преодоляването на пречките пред тях се превърна в приоритет за Европейската комисия.

Запазване на водещата позиция

В сектор, който зависи силно от развитието на нови технологии, поддържането на равнищата на инвестициите в научноизследователската и развойната дейност е изключително важно, ако Европа иска да запази своята водеща позиция на пазара. Планът на ЕС за действие за екологични иновации ще бъде съсредоточен върху възможностите за финансиране с цел да бъде запълнена празнината между технологиите и пазарната им реализация и така да се повиши европейската конкурентоспособност. Усилията за мобилизиране на финансиране за екоинновации ще продължат като част от многогодишната финансова рамка за периода 2007—2013 г. „Хоризонт 2020“ — Рамковата програма за научни изследвания и иновации за периода 2014—2020 г. — ще засили ролята на екоинновациите и ще осигури адекватни финансови средства за изпълнението на Плана за действие за екологични иновации след 2013 г.

Инвеститори като банки, инвеститори на рисков капитал, инвестиционни фондове и застрахователни компании също осъзнават във все по-голяма степен възможностите, които предоставят екологосъобразните технологии.

и спомогнаха за появата на екологични индустрии. Европа е в силна позиция да стане водеща в използването на силата на иновациите за посрещане на днешните предизвикателства. Това е също така чудесна възможност тя да увеличи своите инвестиции в този бързоразвиващ се сектор.

Европейските екологични индустрии се открояват като важен дял от европейската икономика, с приблизителен годишен оборот 319 млрд. евро или около 2,5 % от БВП на ЕС през 2008 г., и осигуряват пряка заетост на 3,4 млн. души.

Световният пазар на екологични индустрии през 2007 г. бе на стойност 1 трлн. евро, от които голям дял заемаха технологиите за енергийна ефективност (450 млрд. евро).

Пречки при прехода от научните изследвания до пазара

Въпреки че Европа е лидер в развитието на нови технологии, понякога навлизането на даден продукт на пазара от научноизследователския етап може да се окаже трудно. Има много препятствия пред развитието и по-широкото използване на екологосъобразните технологии.

Пазарното търсене на екологосъобразни технологии в публичния и в частния сектор е ниско по редица причини. Сред тях са обвързването със съществуващите технологии, ценовите сигнали, при които има тенденция към поощряване на по-малко съобразени с екологията решения, трудният достъп до финансиране и слабата информираност на потребителите.

Преминаването от традиционни към екологосъобразни технологии е сложен процес. Той може да е съпроводен

от икономически бариери като по-високи инвестиционни разходи в резултат на предполагаемите рискове и значителни първоначални разходи. Усложненият достъп до финансиране в тази област също спъва придвижването от чертожната дъска до производствената линия.

Системите за подпомагане на иновационни предприятия са неадекватни, а частните инвестиции в научните изследвания в цяла Европа се нуждаят от нов тласък. Приложните изследвания, и по-специално сътрудничеството между науката и индустриалните сектори, се нуждаят от по-голямо подпомагане.

Насърчаване на пазарната реализация

Предизвикателството следователно се състои в това да се подобрят общите екологични показатели на продуктите през целия им жизнен цикъл, да се увеличи търсенето на по-качествени продукти и производствени технологии и да се помогне на потребителите да направят информиран избор.

За да насърчи по-голямата реализация на екологосъобразни технологии, ЕС използва разнообразни инструменти като екологосъобразни обществени поръчки, екомаркировка, проверка на екологичните технологии, финансови стимули, доброволни споразумения и промишлени стандарти.

ЕС е разработил също специални финансови мерки за споделяне на рисковете от инвестициите в екоинновации. Правилата за държавната помощ за опазване на околната среда бяха адаптирани, за да се осигури по-ефективно подпомагане за иновационните технологии.

План на ЕС за действие за екологични иновации

Европейската комисия създаде Плана за действие за екологични иновации като ангажимент в рамките на водещата инициатива „Съюз за иновации“ от стратегията „Европа 2020“. Той е съсредоточен върху конкретните спънки, предизвикателства и възможности за постигане на целите в областта на околната среда чрез иновации.

Планът включва седем целеви действия по отношение на търсенето и предлагането, на научноизследователската дейност и промишлеността, както и на политическите и финансовите инструменти. Мерките се предприемат от Европейската комисия, националните и регионалните власти, промишлените отрасли и научноизследователските организации.

Ключовите приоритети понастоящем са мобилизирането на финансиране и други действия за насърчаване на пазарните възможности за предприятията, които се занимават с екологосъобразни технологии. Това включва въвеждането на надеждна проверка на екологичните показатели, с цел да се повиши доверието в екологосъобразните технологии. Използвайки опита с „Екоинновационния индекс“, Комисията ще следи и преразглежда мерките, предприемани от държавите членки и ЕС.

И накрая, фактите показват, че добре изготвеното законодателство в областта на околната среда може да действа като движеща сила за иновации. Данните от предприятията, които спазват такова законодателство, показват, че общите им разходи са намалели значително.

Промяна на начина на нашето потребление и производство

Има много области, където технологията ни помага да решаваме основните екологични предизвикателства, пред които сме изправени. Но технологията сама по себе си не е цялостният отговор. Необходими са големи промени на начина, по който потребяваме и произвеждаме стоки и услуги. Пазарната цена на много конвенционални продукти и услуги често не успява да отрази истинските екологични и социални разходи за тях. Европейските потребители и производители трябва да изиграят своята роля за нисковъглеродна икономика с ефективно използване на енергията и ресурсите, за да бъде защитена и запазена планетата.

Финансиране на екоиновациите

С цел да се насърчат инвестициите в екологосъобразни процеси и технологии, ЕС разработи редица инструменти, чийто акцент е върху екологосъобразните иновации и предприемачество. По Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации на Европейския съюз са налични общо 430 млн. евро за насърчаване на екоиновациите чрез различни форми на подпомагане, като финансиране с рисков капитал или работа в мрежа. Близко 200 млн. евро са предназначени за подпомагане на екоиновационни проекти за разпространение на пазара, които да достигнат до бизнес сектора. За повече информация посетете: <http://ec.europa.eu/ecoinnovation/>

Възможности за финансиране на екологосъобразни услуги и технологии има също в рамките на програмата на ЕС за финансиране LIFE+. Тази програма съфинансира проекти, които допринасят за развитието и демонстрацията на иновационни политически подходи, технологии, методики и инструменти, насочени главно към публичния сектор. За повече информация посетете: <http://ec.europa.eu/environment/life/funding/lifeplus.htm>

Новата програма на ЕС за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“, която обхваща периода 2014—2020 г. и разполага с бюджет от 80 млрд. евро, е финансовият инструмент на „Съюза за иновации“. „Хоризонт 2020“ ще подпомага не само научните изследвания за намиране на нови решения, но и тяхната пилотна фаза, демонстрация и пазарна реализация, като улеснява прехода от научните изследвания към пазарната реализация и по този начин спомага за постигане на пълното въздействие от предоставеното от ЕС финансиране.

Да работим заедно

На държавите членки на ЕС, както и на регионите, е отредена важна роля в подпомагането и насърчаването на новите технологии. Въз основа на поуките от опита ще бъдат разработени доброволни национални пътни карти за екоиновации с цел да се улесни обучението в областта на политиките между държавите членки.

ЕС работи също и с други държави и региони за насърчаване на устойчивото развитие в глобален мащаб. Това е особено важно за развиващите се страни, където става все по-неотложно да се реши въпросът с вредното въздействие на производствените дейности върху околната среда и да се намали въздействието на увеличаващото се население върху оскъдните ресурси.

Същевременно страните с бързо развиваща се икономика предлагат на европейските новатори в областта на екологията значителни пазари и възможности за партньорство. Европейската комисия се застъпва активно за намаляване или премахване на митническите тарифи за екологосъобразните продукти, технологии и услуги.

Допълнителна информация

ПДЕИ на Европейската комисия:

<http://ec.europa.eu/environment/ecoap/>

Обсерватория за екоиновации

<http://www.eco-innovation.eu/>

Водеща инициатива „Европа за ефективно използване на ресурсите“

<http://ec.europa.eu/resource-efficient-europe/>

Водеща инициатива „Съюз за иновации“

http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm

Рамкова програма за конкурентоспособност и иновации на Европейската комисия

http://ec.europa.eu/environment/eco-innovation/index_en.htm

Програма LIFE+

<http://ec.europa.eu/environment/life/about/index.htm#lifeplus>

Рамкова програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“

http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm

Serviço das Publicações

doi: 10.2779/21079

ISBN 978-92-79-26458-0

9 789279 264580